

ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Корнус О. Г., Корнус А. О.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

У сучасному світі зростає роль сфери обслуговування, рівень розвитку якої є головним показником якості життя населення. Тому проблеми соціального розвитку регіонів стають все більш гострими і вимагають наукового обґрунтування територіальних особливостей функціонування сфери обслуговування, особливо враховуючи істотний розрив у можливостях отримання різноманітних послуг для сільського та міського населення. Для встановлення реальної ситуації щодо рівня розвитку сфери обслуговування, дослідження варто проводити на всіх адміністративно-територіальних рівнях, у т.ч. й районному. Роменський район належить до одних з найбільших районів Сумської області як за чисельністю населення, кількістю населених пунктів, так і територією.

Деякі аспекти дослідження сучасного стану та рівня розвитку сфери обслуговування Роменського району розглядалися у наукових працях О.Г. Корнус зі співавторами [6], питання аспекти доступності медичних послуг для населення Роменського району розкриті у роботі О.С. Філоненко та О.Г. Корнус [5], систему соціально-культурного обслуговування району описано у статті І.С. Требін і О.Г. Корнус [12], торговельну підсистему, як складову сфери обслуговування населення Сумської області, у т.ч. й Роменського району досліджено у наукових працях О.Г. Корнус та О.О. Литвиненко [4] та Г.Г. Леонтьєвої, місце Роменського району в загальнообласному рейтингу за рівнем розвитку дошкільної освіти подано у статті В.О. Сокрути та О.Г. Корнус [8]. Однак, незважаючи на певний доробок у вивченні сфери обслуговування населення Роменського району, цілісного дослідження даного питання не проводилося, що і визначило мету дослідження, а саме, аналізу сучасного стану освітнього та культурного обслуговування населення Роменського району.

Освітнє та соціально-культурне обслуговування є чи не головними показниками рівня розвитку сфери обслуговування, які сприяють підвищенню інтелектуального та культурного рівня населення країни у цілому та кожного регіону окремо. Забезпеченість населення освітніми та культурними послугами є неодмінною умовою успішного культурного і соціально-економічного розвитку регіону. Станом на 01.01.2017 р. у м. Ромни та Роменському районі освітні послуги надавали навчальні заклади різних типів. Так, у м. Ромни

дошкільну освіту здійснювало 10 закладів дошкільної освіти (ЗДО), в яких освіту здобувало 1919 дитини. У районі дошкільну освіту надають 27 закладів, у яких навчалося 1919 дітей віком від народження до 6 років. Кількість закладів за 2005-2017 рр. майже не змінилася, хоча чисельність дошкільнят зросла, а отже може виникнути проблема нестачі місць у закладах дошкільної освіти та охоплення дітей дошкільним обслуговуванням (табл. 1). Крім того, станом на 1.11.2018 р. кількість дитячих садків у м. Ромни скоротилася до 9, а у районі – до 26 закладів.

Таблиця 1

Кількість ЗДО та чисельність дошкільнят у них протягом 2005-2017 рр. (побудовано за даними [2; 9-11])

	2005		2010		2015		2017	
	кількість ЗДО	чисельність дітей	кількість ЗДО	чисельність дітей	кількість ЗДО	чисельність дітей	кількість ЗДО	чисельність дітей
м. Ромни	10	1648	10	1726	10	1877	10	1919
Роменський район	25	713	25	728	28	837	27	875

Станом на 1.11.2018 р. у м. Ромни налічується 9 закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), з них 8 – I-III ступенів, 1 – I-II ступенів. У міських школах навчається 4 402 учнів, з них у ЗЗСО 3 108 (70,6%) учнів, 1 294 (29,4%) учня, що отримують освіту у спеціалізованих школах. У районі знаходиться 31 навчальний заклад. Всього в районі навчається 2 493 учнів, з них 1917 (76,9%) – учні ЗЗСО, 484 (19,41%) – учні НВК, 92 (3,96%) – учні спеціальних шкіл [1]. За 2005-2019 рр. кількість ЗЗСО у місті скоротилася на 30,7%, учнів у них – на 16,9%, а у сільській місцевості спостерігається ще більше скорочення, так ЗЗСО зменшилися на 46,9%, а чисельність учнів – 57,1% (табл. 2). Загалом, у м. Ромни на 1 ЗЗСО припадає 346 учнів. За цим показником місто посідає 20 місце в загальнообласному рейтингу, а район – 5 місце (77 учнів на 1 школу).

Таблиця 2

Кількість ЗЗСО та чисельність учнів у них протягом 2005-2019 рр. (побудовано за даними [2; 9-11])

	2005		2010		2015		2019	
	кількість ЗЗСО	чисельність учнів	кількість ЗЗСО	чисельність учнів	кількість ЗЗСО	чисельність учнів	кількість ЗЗСО	чисельність учнів
м. Ромни	13	5,3	13	4,5	13	4,5	9	4,4
Роменський район	49	4,9	40	3,3	35	2,8	26	2,1

Освітні послуги в позашкільній мережі надають Роменський районний центр дитячої та юнацької творчості та Роменська дитячо-юнацька спортивна школа. Професійно-технічна освіта в районі представлена ДПТНЗ Роменське вище професійне училище, ДПНЗ Глинський професійний аграрний ліцей, ДПНЗ

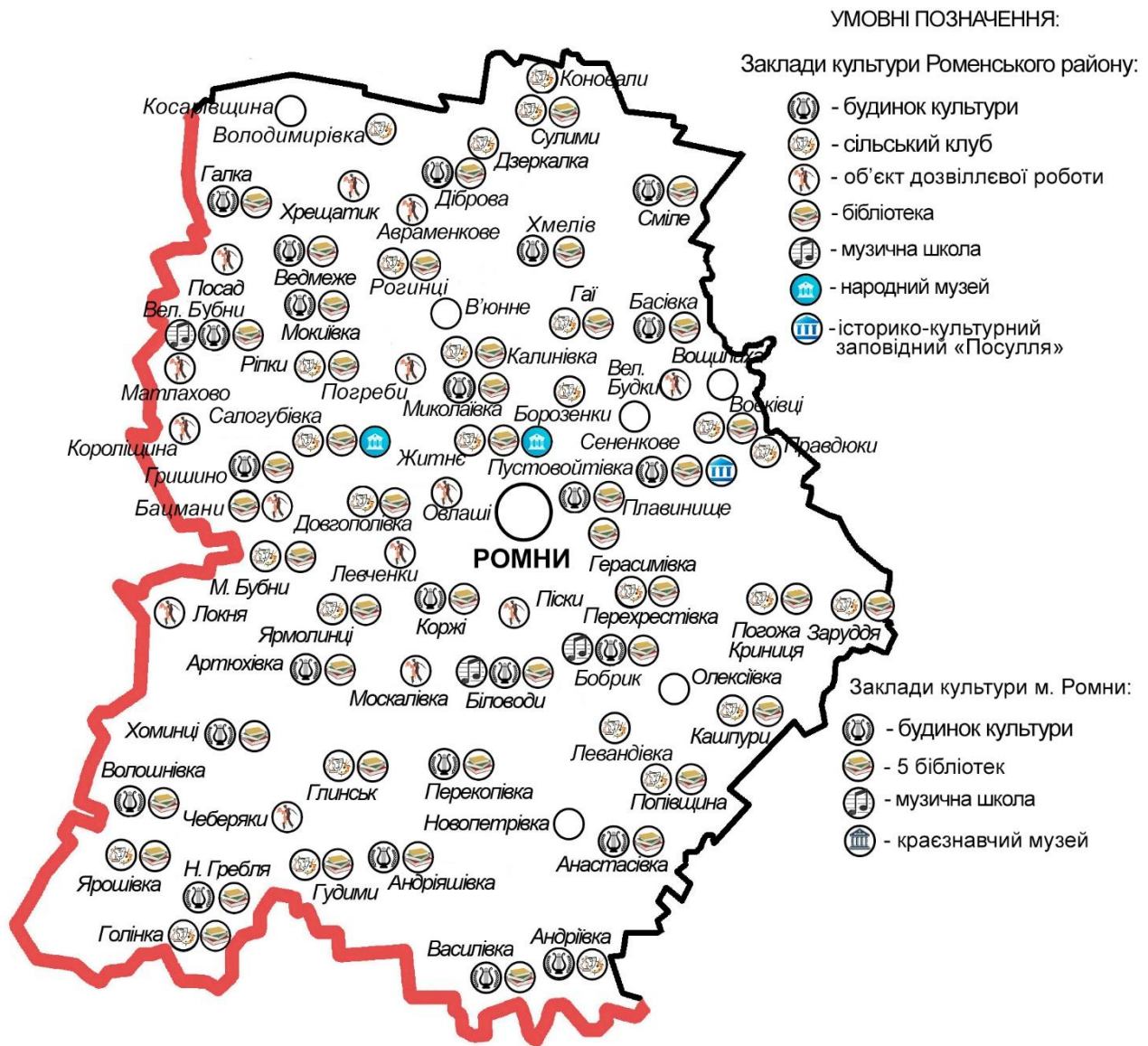
Роменський навчальний центр №56. Вищу освіту надають Роменський коледж Сумського національного аграрного університету та Роменський коледж Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана (рис. 1).

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

Рис. 1. Мережа закладів освіти Роменського району (станом на 01.01.2019 р.)

Станом на 01.01.2019 р. [11] соціально-культурне обслуговування Роменського району представлене мережею закладів культури різного типу (рис. 2). Так, у м. Ромни культурні послуги населенню надають Роменський міський будинок культури, 5 бібліотек (центральна міська бібліотека для дорослих ім. Бориса Антоненка-Давидовича (ЦМБ для дорослих), центральна міська бібліотека для дітей (ЦМБ для дітей), філіал «Бібліотека сімейного читання», філіал №1 ЦМБ для дорослих, філіал №1 ЦМБ для дітей, дитяча музична школа, 3 музеї у м. Ромни (Роменський краєзнавчий музей, народний музей НВК №2 ім. академіка А.Ф. Йоффе, народний музей О.А. Деревської).

Рис. 2. Мережа закладів соціально-культурного обслуговування Роменського району (станом на 01.01.2019 р.)

У районі мережа закладів соціально-культурного обслуговування району представлена 28 сільськими клубами, 15 об'єктами дозвілєвої роботи, 25 сільськими будинками культури, 46 сільськими бібліотеками і 3 дитячими музичними школами (села Великі Бубни, Бобрик та Біловоди), 3 музеями (народний музей (с. Житнє), музей скульптора І.П. Кавалерідзе (с. Новопетрівка), народний музей історії с. Салогубівка) та 1 Державним історико-культурним заповідником «Посулля». За рівнем розвитку соціально-культурного обслуговування у загальнообласному рейтингу Роменський район посідає 13 місце за забезпеченістю бібліотекам (0,72 на 1000 осіб), 3 місце за книжковим фондом (15510 примірників), 8 місце за показником забезпеченості клубними закладами (0,89 на 1 тис. осіб) та 2 місце за забезпеченістю місцями в закладах клубного типу (490 місць на 1 тис. населення) [3; 7].

Висновки. Отже, Роменський район та м. Ромни у цілому мають досить розвинену мережу закладів освіти та культури, що підтверджується високими показниками в загальнообласному вимірюванні. Певне занепокоєння викликає значне закриття ЗЗСО, у той час як кількість дошкільнят зростає і у майбутньому може виникнути проблема нестачі місць в школах для дітей.

Список використаних джерел:

1. Департамент освіти і науки Сумської області. URL : <http://www.osvita.sm.gov.ua/index.php/uk/1136> (дата звернення: 13.07.2019).
2. Дошкільні заклади http://romny.osp-ua.info/index.php?ch=5&fl=osvita_doshkilny
3. Клубні заклади, сільські бібліотеки та народні музеї Роменського району станом на 01.01.2019 р. URL : <http://www.rmn.sm.gov.ua/index.php/en/gumanitarna-politika/kultura-mystetstvo> (дата звернення: 27.08.2019).
4. Корнус О. Г., Литвиненко О. О. Територіальна організація торговельного обслуговування населення Сумської області // *Наукові записки СумДПУ імені А.С.Макаренка. Географічні науки*. 2017. Вип. 8. С. 114-119.
5. Корнус О. Г., Філоненко О. С. Територіальна структура системи охорони здоров'я Роменського району та доступність медичних послуг // *Наукові записки СумДПУ імені А. С.Макаренка. Географічні науки*. 2016. Вип. 7. С. 128-135.
6. Корнус О. Г., Немець К. А., Немець Л. М., Корнус А. О. Сфера обслуговування населення Сумської області: суспільно-географічні аспекти. Х. : Вид-во ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. 225 с.
7. Перелік державних та громадських музеїв Сумської області. URL : http://www.gorod.sumy.ua/city_cat_49.html (дата звернення: 21.07.2019).
8. Сокрута В. О., Корнус О. Г. Окремі аспекти географії дошкільного обслуговування у Сумській області // Теоретичні та прикладні аспекти досліджень з біології, географії та хімії : матеріали II Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих учених, м. Суми, 25 квітня 2018 р. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. С. 173-175.
9. Статистичний щорічник Сумської області за 2014 рік / [за ред. Л. І. Олехнович]. Суми : Сумське обласне управління статистики, 2015.
10. Статистичний щорічник Сумської області за 2016 рік / За ред. Л. І. Олехнович. Суми : Сумське обласне управління статистики, 2017. 482 с.
11. Статистичний щорічник Сумської області, 2017 рік / Л. І. Олехнович (від. за вип.). Суми, 2018. 465 с.
12. Требін І. С., Корнус О. Г. Деякі аспекти дослідження соціально-культурного обслуговування населення Сумської області // *Наукові записки СумДПУ імені А.С.Макаренка. Географічні науки*. 2018. Вип. 9. С. 159-167.

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ УЧНІВ

Одеська А. І., Зеленська О. М.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Критичне мислення – це особливий вид розумової діяльності, що дозволяє людині формувати коло проблем, вести дискусії, робити висновки, пропонувати шляхи розв'язання проблем та доходити правильного судження з того чи